

Analiza opracowań III sektor dla Polski

Celem analizy jest próba określenia podstawowych punktów kluczowych na „mapie myśli” dotyczącej strategii III Sektor dla Polski. Przedmiotem analizy jest 16 opracowań przygotowanych przez Regionalne Panele Ekspertów w zakresie roli sektora obywatelskiego w rozwoju kraju. W ramach ogólnego zamierzenia opracowanie miało dotyczyć czterech podstawowych zagadnień:

1. Czym jest lub powinien być III sektor?
2. Co ma zmieniać III sektor?
3. W jaki sposób powinny być dokonywane zmiany przez III sektor?
4. W oparciu o jakie wartości powinien działać III sektor?

Jest to bardzo ciekawy i różnorodny materiał, który może być podstawą do dalszej dyskusji nad strategią rozwoju sektora obywatelskiego. Niniejsza analiza nie ocenia zawartych w nich propozycji, uznając, że są one (tak jak i obszary, które nie zostały podniesione w opracowaniach) wynikiem poziomu świadomości sektora. Z uwagi na fakt, że prace prowadzone były symultanicznie, podczas Regionalnych Forów Inicjatyw Pozarządowych ich struktury, sposób zapisu różnią się zasadniczo, a często odbiegają od proponowanych przez organizatorów zagadnień. Mimo to wydaje się, że można próbować sformułować pewien obraz. Jednak budując ten obraz należy zwrócić uwagę na wnioski wstępne

brak jest zgody czy potrzebna jest strategia rozwoju sektora obywatelskiego.

Pojawiają się wątpliwości: „Każda NGOs ma swoją misję i strategię czy celowe jest więc budowanie wspólnej strategii ; Czy zbudowanie wiążącej strategii nie ograniczy w przyszłości oddolnych działań obywatelskich? ; Czy strategii nie uwolni państwa z zadań a w konsekwencji przeciąży organizacje ? ”. A także postulaty: „Niech zostanie taki jak jest, nie majstrujmy przy nim nic. Jako infrastruktura pomagajmy budować korzystne warunki do działania, aktywności i zaspokajania potrzeb swoich i innych. Nie kombinujmy, nie regulujmy! Niech sektor sam się reguluje, niech rośnie, rozrasta się, poszerza... Sektor musi składać się z drobnych organizacji (Kuba Wygnański nazywa je planktonem), hobbyistycznych grup przyjacielskich, ale i z dużych realizatorów zadań publicznych. Warunki formalne, prawne, społeczne powinny sprzyjać zarówno jednym jak i drugim. A społeczności powinny móc odnaleźć coś dla siebie w jednych i drugich: miejsce do działania, miejsce z dobrymi usługami, pomoc... a czasem po prostu przyjaźń ;)”

brak jest uwspólnionej wizji sektora

Nie tylko w zasadzie brak rozważań na temat tego czy są różnice między sektorem obywatelskim i pozarządowym, ale także poszukiwania spójnych definicji. W różnych opracowaniach różnie podchodzi się do zagadnienia. W sektorze nie istnieje wspólne przekonanie czym jest sektor obywatelski, co więcej pojawiają się również głosy, które wskazują na jego negatywną rolę. Brak jednolitej definicji nie jest związany z różnicami regionalnymi. To wewnątrz regionów wskazuje się na różne definicje sektora. Na potrzeby analizy wyodrębniliśmy następujące kategorie definicji

Sektor to:	Przykładowe opisy – Sektor jest:
ludzie	<p>„Rosnącym, ale ciągle niedostatecznie docenianym i niedostatecznie licznym zbiorowiskiem aktywistów.”</p> <p>„To obszar aktywności ludzi, którzy nie widzą swojej przyszłości w skostniałych strukturach administracji;”</p> <p>„Przestrzenią do działania dla społeczników, do samorozwoju, kreatywności, rozwoju osobistego.”</p> <p>„Miejscem skupiającym fachowców, zapaleńców , specjalistów w danych dziedzinach. ”</p> <p>„Łączy ludzi (członków, wolontariuszy), którzy wkładają swój wysiłek w realizację wspólnych celów.</p>
Formy zorganizowane	<p>„Jest zdefiniowany i określony prawnie przez ustawy o stowarzyszeniach , prawo o fundacjach i ustawę OPPiW. Sfery jego aktywności zostały zawarte w katalogu 33 obszarów działalności pożytku publicznego.”</p> <p>„Jest miejscem podejmowania ważnych działań wynikających z realnych potrzeb społeczności lub grup społecznych. Działań często podejmowanych przez grupy niesformalizowane.”</p> <p>„Sposobem na pozyskiwanie funduszy, jest miejscem, w którym realizowane są inicjatywy, które nie są możliwe do realizacji przez inne sektory.”</p>
mechanizmy	<p>„Sposobem na zorganizowaną, oddolną reprezentację obywateli w celu realizacji wspólnych celów”</p> <p>„Coraz lepiej rozwijającym się buforem, pośredniczącym między instytucjami a społeczeństwem. Na wielu poziomach i w wielu wymiarach.”</p> <p>„jest wolnością, brak sztywnych ram, daje dużo możliwości, odczytuje i odpowiada na potrzeby - najbliżej człowieka jak to możliwe, kuźnia możliwości i talentów, uzupełnienie systemu (wyręczenie państwa),...”</p> <p>„III sektor jest przyzwoitą kuźnią przyszłych rozgrywających na tej społeczno-politycznej arenie naszego kraju i nie tylko... uwzględniając nasze członkostwo w UE.”</p> <p>„Mechanizmem mającym na celu zaspokojenie potrzebnie niezaspokajanych przez istniejące instytucje.”</p> <p>„Szansą na polepszenie warunków życia poprzez działania edukacyjne, kreatywne działań.”</p>
Działania o pewnych cechach	<p>„różnorodność , niezależność , specjalizację , rozproszenie terytorialnie , twórczy charakter , poczucie dumy i misji społecznej”</p> <p>„otwartość na innych , bliskość ludzi , zaangażowanie , odwaga , akcyjność”.</p> <p>Działania na rzecz korzyści społecznych, dobra wspólnego, służy ludziom, oddolnie powoływana, ma poczucie misji, odwołuje się do wartości, jest zakorzeniona społecznie, jest otwarta na nowych członków, jej władze podlegają rotacji</p>
Obszar posiadający słabości	<p>„III sektor stał się maszyną, która dzięki wadliwym rozwiązaniom mieli i ucisza najbardziej wartościowych i aktywnych ludzi”.</p> <p>„ Jest przestrzenią gdzie dochodzi do nadużyć, patologii, łamania prawa i grantozy.”</p> <p>„Jest miejscem gdzie wiele osób przeżywa frustracje związane ze zmaganiem się z biurokracją i brakiem docenienia, uznania, rozpoznania ich pracy przez społeczeństwo.”</p> <p>słabości polegają na „nie planowaniu swoich działań , szybkemu wypalaniu się, szczególnie liderów , niewystarczającej współpracy</p>

wewnątrz samego sektora , roszczeniowości wobec pozostałych sektorów , słabej pozycji względem administracji publicznej i biznesu , uzależnieniu od środków administracji publicznej , niejednoznacznym wizerunku.”

brak jest myślenia w kategoriach ogólnospołecznych – rozwiązywania problemów społecznych (podkreślany wielokrotnie brak myślenia strategicznego)

Co ciekawe mimo, że sama idea opracowań „III sektor dla Polski” sugerowała poszukiwanie roli sektora **w zmianach systemowych na poziomie kraju** to większość rekomendacji bezpośrednio nie odwoływała się do tych kategorii. W niniejszej analizie spróbaliśmy odwołać się do pośrednich zysków, które może wносить III sektor (szczegółowo rozpisane są one w opracowaniach tematycznych).

Analiza podzielona jest na trzy części i dwa załączniki. Pierwsza dotyczy wizji roli sektora w społeczeństwie, która wynika z analizowanych opracowań. W drugiej próbujemy określić cechy sektora i zobaczyć jakie są główne punkty (zadania) na mapie sektora określonej czterema obszarami: ludzie sektora, finanse sektora, wizerunek sektora i współpraca wewnątrzsektorowa. Trzecia część to próba określenia działań, które są proponowane w tych opracowaniach. W załącznikach zostały zebrane zarówno wszystkie propozycje działań jak i wszystkie wartości wypracowane w ramach prac regionalnych paneli ekspertów. Wydaje się, że stanowią dobre tło dla prezentowanych rozważań.

I Zyski z III sektora

Jak już zostało wspomniane w opracowaniach praktycznie nie ma bezpośrednich odwołań do państwa, Polski, Rzeczpospolitej. Jednak pośrednio można mówić o pewnych „zyskach”, które społeczeństwo może uzyskać z działalności III sektora. Można by je podzielić na

Społeczne zyski	Przykładowe opisy
Tworzenie więzi (kapitału społecznego)	Sektor może: <ul style="list-style-type: none">• uczyć odpowiedzialności;• budować więzi, relacje, poczucie wspólnoty;• uczyć tolerancji, szacunku i zrozumienia; Efektom jego działań jest: <ul style="list-style-type: none">• wzmacnianie, generowanie kapitału społecznego• budowanie więzi między ludźmi (Trzeci sektor to ludzie i jest dla ludzi)
Tworzenie kadr	Organizacje to: <ul style="list-style-type: none">• kuźnia Liderów i Ekspertów• należy doprowadzić do sytuacji, że społecznicy będą główną siłą w samorządach terytorialnych

	<ul style="list-style-type: none"> • kadry dla polski (...) Trzeci sektor mógłby stać się swego rodzaju kuźnia kadr dla innych dziedzin • inkubator najlepszych kandydatek i kandydatów do władz, którzy swoją wiedzę wywodzą z głębokiej praktyki.
Tworzenie miejsc pracy	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacje pozarządowe powinny być postrzegane jako miejsce zatrudnienia i miejsce pracy (należy wzmocnić wizerunek ngo jako równoprawnego pracodawcy na rynku pracy - INNEGO niż komercyjni prywatni pracodawcy) • Sektor powinien być stabilnym i rozwijającym się miejscem aktywności zawodowej tworzącym warunki dla zatrudnienia. • Stworzenie miejsca rozwoju osobom zaangażowanym i zatrudnionym w NGO, stałej pracy, a co za tym idzie silnego zaplecza fachowców związanych ideowo i zawodowo z NGO.”
Wsparcie w rządzeniu	<p>Sektor (organizacje) może</p> <ul style="list-style-type: none"> • działamy, kształtujemy rzeczywistość, (współ-)tworzymy cele działań rządu i samorządu, a raz na cztery lata wybieramy osoby, które w największym stopniu pomogą nam w definiowaniu i realizacji tych celów. • brać udział w decydowaniu o przyszłości, w ustanawianiu prawa. • powinien być faktycznym (a nie tylko teoretycznym) równorzędnym partnerem w grze o ten kraj. • powinien wskazywać kierunki działań oraz opiniować działania samorządów i biznesu. • Powinien być "równym" partnerem pod względem praw i obowiązków w działaniu dla pozostałych sektorów. • powinien być włączany do tworzenia dokumentów, a nie tylko do konsultacji gotowych dokumentów.”
Zmianiamu społeczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> • „ Po pierwsze III-sektor ma zmienić mentalność społeczeństwa obywatelskiego” • „formacja obywateli, młodych • pokazać, że można działać dla idei • odwagę obywatelską ” • „Powinien integrować i pokazywać korzyści wynikające ze wspólnego działania.” • „Prowadzić edukację obywatelską w praktyce.” • „Mentalność ludzi”, „kapitał społeczny Polaków”, „ma aktywizować zaangażowanie ludzi w społeczeństwo obywatelskie i katalizować, lobbować zmiany do instytucji publicznych.” • „Ciągłym zadaniem tego sektora jest dążenie do tego, byśmy żyli w kraju, w którym

	<p>obowiązuje kultura współdziałania, współpracy a nie kultura wszechobecnego papieru.”</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Na poziomie indywidualnym - zmienić myślenie roszczeniowe (bazujące na dualizmie władzy i obywateli) na poczucie współodpowiedzialności za otaczającą rzeczywistość.” • „rozwijać edukację obywatelską – kreować aktywne wspólnoty lokalne w praktyce; • W tym kontekście powinien zdecydowanie mocniej współpracować ze • szkołami wszystkich szczebli (potrzebne jest wprowadzenie programów • budujących współpracę); • uczyć pracy zespołowej poprzez praktyczne działanie; • przedstawiać sposób myślenia Polaków z „jest źle na jest dobrze lub może być dobrze”; • uczyć tolerancji, szacunku i zrozumienia; ” • „Prowadzić edukację obywatelską w praktyce.” • „Uczyć tolerancji, szacunku i zrozumienia. ”
Wdrażanie innowacji	<p>Sektor może:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wnieść innowacyjność pomysłów, rozwiązań, metod • bezpośrednio „widzenie” problemów, empatyczność • szybkość reagowania ; duch twórczości („twórcze sprawstwo”) • zwiększyć upodmiotowienie społeczeństwa i brania odpowiedzialności za siebie i swoje środowisko-społeczność – organizacje pozarządowe powinny modelować społeczne rozwiązania różnych sytuacji trudnych i kryzysów. Poprzez własne działania i skuteczność powinny pokazywać wartość zrzeszania się i partycypacyjnego rozwoju i podejmowania decyzji w społecznościach lokalnych; • może być źródłem społecznej zmiany i budulcem dramatycznie brakującej więzi. Powinien dążyć do stałego rozwoju, nie ulegać stagnacji i popadaniu w samozadowolenie. • Działalność organizacji pozarządowych przyczynia się do aktywizacji społeczeństwa, zwiększania ich świadomości obywatelską i przyczynia się do podniesienia jakości życia, a zatem NGO uzupełniają zadania państwa.
Przejęcie realizacji zadań publicznych	<p>Sektor powinien</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przejmować zadania państwa • Brać udział w rządzeniu • Należy w politykach publicznych realizować zasadę pomocniczości - należy maksymalnie uspołecznic realizację zadań publicznych - należy przekazać zadania publiczne organizacjom

	<p>pozarządowym</p> <ul style="list-style-type: none"> • Administracja samorządowa i rządowa powinna więcej zadań delegować organizacjom pozarządowym z pełnym ich finansowaniem zgodnie z konstytucyjną zasadą subsydiarności. ”
Kontrolowanie administracji	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacje powinny monitorować działania i skuteczność realizowania polityk publicznych • Należy wzmocnić funkcję monitorującą i kontrolną organizacji obywatelskich - wzmocnić rozwój i funkcjonowanie organizacji strażniczych - wspierać rozwój mediów trzeciosektorowych, obywatelskich • - wspierać obywatelskie działania strażnicze – np. ocena funkcjonowania sądów i innych instytucji rządowych i samorządowych
Uzupełnienie innych sektorów	<ul style="list-style-type: none"> • III-sektor ma uświadomić społeczeństwu, jakie obszary są zaniedbane przez państwo, a zatem jakie obszary życia powinien wziąć do >>obsługi<<.; musi >>przejąć<< w obszarze swojego funkcjonowania takie dziedziny jak: kultura, zdrowie, nauka, opieka społeczna, bezrobocie, wykluczenia społeczne; musi bezwzględnie zająć się obszarem biedy, wykluczeń społecznych, zdrowia – [...] przejąć opiekę nad seniorami, tworzyć domy opieki społecznej, hospicja, itd.” • Administracja samorządowa i rządowa powinna więcej zadań powierzać do wykonania organizacjom pozarządowym na równych prawach z innymi podmiotami (subwencje oświatowe, prowadzenie DPS itp.). • Powinien zostać szerzej dopuszczony na zasadach konkurencji do realizowania zadań obecnie świadczonych przez instytucje publiczne, samorządowe, takie jak domy kultury, szpitale, szkoły, schroniska itp.
Wartości materialne, inne	<ul style="list-style-type: none"> • Takie określenie pojawia się bez dodatkowych wyjaśnień. Można przypuszczać, że dotyczy to całej gamy dodatkowych efektów działań organizacji jak np. wyremontowane budynki (często zabytkowe), place zabaw itp. Tu także znajdują się również dodatkowe efekty gospodarcze, jak odprowadzone podatki i inne świadczenia.

II Wizja sektora

Mimo, że brak jest myślenia w kategoriach polityk publicznych (myślimy co chcemy dać, a nie to jest potrzebne) to można określić pewne cechy sektora, które powinny być spełnione, aby jego rola mogła być znaczna.

Cechy sektora	Przykładowe zapisy
Niezależny	<ul style="list-style-type: none">• Komercjalizacja sektora wpływa także na rozwój potencjału finansowego – korzystanie z działalności odpłatnej i ekonomizacja działań pozwolą na otwarcie nowych źródeł finansowania działań i uniezależnienie się od grantodawców.• Sektor jako równorzędny partner• Powinien mieć jak największą swobodę działania wolną od zbędnych ograniczeń i biurokracji.
Silny	<ul style="list-style-type: none">• Sektor jako silny partner dla władzy i biznesu• Powinien być silnym, stabilnym sektorem, który zatrudnia dobrych specjalistów (nie może opierać się tylko na pracy wolontariuszy).
Różnorodny	<ul style="list-style-type: none">• „Różnorodność i umiejętność samoorganizowania”
Zintegrowany	<ul style="list-style-type: none">• Nie można mówić o roli trzeciego sektora w rozwoju kraju bez jego integracji. Sieciowanie środowiska NGO jest niezbędne dla wzmacniania potencjału sektora
Oddolny	<ul style="list-style-type: none">• „Oddolnym sposobem na włączanie się ludzi w kształtowanie wspólnej rzeczywistości (pozytywne, poprzez konstruktywne działania) we wszystkich dziedzinach życia, w sposób trwały (struktury, pamięć organizacyjna) i skuteczny (reprezentacja, przedstawiciele, udział w gremiach itp.)”. Powinien dawać ludziom przestrzeń i infrastrukturę do realizacji ich potrzeb i marzeń.• Powinien opierać się swoje działania na ważnych dla danych grup wartościach i ich realnych (stale diagnozowanych) potrzebach.
Partnerski	<ul style="list-style-type: none">• poważnym partnerem współpracy z samorządami i biznesem,

Poniżej próba projekcji oczekiwań wobec sektora w kontekście określonych czterech jego wymiarów:

- ludzi, czyli tych, którzy go tworzą
- finansów, czyli źródeł finansowania działań
- wizerunku, czyli tego jak sektor jest odbierany
- współpracy, czyli jak sektor jest zorganizowany

Sektor (organizacje) jako

<p>Ludzie</p> <p>Miejsce socjalizacji i edukacji Miejsce samorealizacji Miejsce dla liderów Miejsce dobrej pracy</p>	<p>Finanse</p> <p>Realizator zadań publicznych Współpracujący z biznesem Ekonomizujący się Źródło tanich pożyczek Tworzący nowe źródła finansowania</p>
<p>Integracja Uczciwa rywalizacja Reprezentacja Wsparcie dla innych</p> <p>Współpraca</p>	<p>Zmiana wizerunku Budowanie spójnego wizerunku jako:</p> <ul style="list-style-type: none"> • silnego partnera • obszaru działań etycznych <p>Dobry pracodawca, partner dla administracji i biznesu, rzecznik, watchdog, reprezentant</p> <p>Wizerunek</p>

Ludzie

Rola organizacji (sektora)	Przykładowe zapisy organizacje pozarządowe (sektor)
<p>Miejsce socjalizacji i edukacji</p>	<p>Powinny być miejscem praktycznej edukacji tworzenia społeczeństwa obywatelskiego jest przestrzenią do działania dla społeczników, do samorozwoju, kreatywności, rozwoju osobistego. Edukację obywatelską powinniśmy zacząć od samych siebie odbudowanie rzeczywistego wolontariatu; organizacje jako szkoła partycypacji miejsce w którym spotykają się i działają przedstawiciele kilku pokoleń</p>
<p>Miejsce samorealizacji</p>	<p>powinny być w obszarze swoich misji przestrzenią do kreatywności, samorozwoju, uwalniania energii, rozwijania zasobów. dawać możliwość realizacji marzeń Organizacja jest po to aby OBYWATEL mógł ZREALIZOWAĆ SWOJE INNOWACYJNE POMYSŁY DLA DOBRA</p>

	WSPÓLNEGO
Miejsce dla liderów i reprezentantów	Wzmocnić istniejących, wykreować nowych liderów sektora, aby byli obecni w kluczowej przestrzeni publicznej; należy wzmacniać istniejących i kreować kolejnych rzeczników sektora
Miejsce pracy w tym także subydiowane	powinien być stabilnym i rozwijającym się miejscem aktywności zawodowej tworzącym warunki dla zatrudnienia. Warto aby organizacje pozarządowe powiększały kadry w ramach zatrudnienia subsydiowanego, tym samym zatrudniając również osoby bezrobotne (w tym wypadku konieczne są zmiany legislacyjne w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy).

Finanse

Rola organizacji (sektora)	Przykładowe zapisy organizacje pozarządowe (sektor)
Wykonywanie zadań publicznych	Administracja samorządowa i rządowa powinna więcej zadań delegować organizacjom pozarządowym z pełnym ich finansowaniem zgodnie z konstytucyjną zasadą subsydiarności.
Spółeczna twarz biznesu	W sposób marginalny wykorzystywane są również przez Trzeci sektor własne źródła dochodów, na przykład działalność gospodarcza czy inwestycje finansowe. Sektor powinien stawac się coraz bardziej profesjonalnym przedsiębiorcą, wykorzystującym ekonomiczne narzędzia rynku/ ekonomii społecznej
Zdobywanie srodków od prywatnych przedsiębiorców	Szukanie pieniędzy prywatnych Odbudowanie rzeczywistej dobroczynności
Pozyczki	Wsparciem dla organizacji mogą być pożyczki na preferencyjnych warunkach. Powoływanie sieci i związków organizacji pozwoliłoby stworzyć fundusz pożyczkowy dla członków na realizację projektów lub rozwój działalności.
Niezależne źródła	Należy utworzyć niezależne źródła finansowania organizacji, w tym finansowanie kapitałów żelaznych, nabywanie majątków trwałych

Zmienić 1%	zmiana 1% tak, aby nie był konsumowany jedynie przez duże czy korporacyjne organizacje
------------	--

Wizerunek

Rola organizacji (sektora)	Przykładowe zapisy organizacji pozarządowe (sektor):
Zmienić wizerunek sektora	<ul style="list-style-type: none"> • Postrzegany na poziomie lokalnym jako zgromadzenie osób drenujący budżet gminy • Wizerunek III sektora zaczyna psuć przedsiębiorstwa działające w formie prawnej organizacji pozarządowych; organizacje korporacyjne psują wizerunek ideowego i obywatelskiego III sektora. • Efektem niskiego stopnia współpracy wewnątrz sektora jest także jego niejednolity wizerunek.
Spójny wizerunek	<ul style="list-style-type: none"> • Konieczne jest budowanie spójnego wizerunku trzeciego sektora i jego promocja. Ważne jest, aby zacząć od podstawy, jaką jest informacja. Jawność i transparentność w działaniach, a także stały kontakt z mediami oraz bezpośrednio z beneficjentami pozwolą zbudować pełną i spójną opinię społeczeństwa o organizacjach pozarządowych. Przejrzysty wizerunek wpływa na relacje wewnątrz sektora, relacje z administracją publiczną, biznesem i beneficjentami. Rodzi większe zaufanie oraz buduje podstawy do współpracy. Dzięki temu NGO staje się łącznikiem pomiędzy pozostałymi sektorami. • Systemowe dbanie o wizerunek III sektora; prowadzenie kampanii promującej stowarzyszenia i fundacje; promocja dobrych praktyk;
Organizacja jako partner	Władze muszą widzieć w NGO ważnego, profesjonalnego i wiarygodnego partnera
Organizacja jako watchdog	Podmiotem, który „czuwa...”, kontroluje, monitoruje, ewaluje rozwój społeczny, rozliczanie administracji/polityków z ich misji i obowiązków, wzmocnienie rozwoju i funkcjonowanie organizacji strażniczych; wspieranie rozwoju mediów trzeciosektorowych, obywatelskich; wspieranie obywatelskich działań rzeczniczych
Organizacja jako rzecznik i reprezentant	Lobbying na rzecz trwałego systemu wspierania organizacji zaspokajających potrzeby społeczności, wzmocnienie i powoływanie organizacji lobbujących, zwiększenie wiedzy organizacji o potrzebie lobbyngu Podmiotem, który sprzyja uswiadomieniu potrzeb społeczności Konsultowanie dokumentów, strategii, planów i współtworzenie polityki publicznej

Organizacja jako pracodawca	powinny być postrzegane jako miejsce zatrudnienia i miejsce pracy (należy wzmocnić wizerunek ngo jako równoprawnego pracodawcy na rynku pracy - INNEGO niż komercyjni prywatni pracodawcy).
-----------------------------	---

Współpraca

Rola organizacji (sektora)	Przykładowe zapisy - organizacje pozarządowe (sektor):
Integracja	<ul style="list-style-type: none"> • Potrzebna jest świadomość że jesteśmy jednym ciałem – niezbędna większa integracja • organizacje wciąż nie współpracują ze sobą w wystarczającym zakresie. <p>Współpraca ma najczęściej charakter akcyjny i niestały. Nie jest ona regularna, zaplanowana i nastawiona na konkretne efekty. Wciąż bardzo mało jest sieci organizacji pozarządowych. Skutkuje to brakiem wymiany doświadczeń i wiedzy pomiędzy organizacjami, a w konsekwencji powielaniem tych samych błędów. Efektem niskiego stopnia współpracy wewnątrz sektora jest także jego niejednorodny wizerunek. Ponadto brak spójnego stanowiska NGO sprawia, że organizacje nie są silnym partnerem dla pozostałych sektorów.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nie można mówić o roli trzeciego sektora w rozwoju kraju bez jego integracji. Sieciowanie środowiska NGO jest niezbędne dla wzmacniania potencjału sektora - pozwala na wymianę doświadczeń i wiedzy, a także pomaga w ubieganiu się o granty. Konieczne są regularne spotkania przedstawicieli trzeciego sektora, które są doskonałą okazją do nawiązywania współpracy. <ul style="list-style-type: none"> • w skali mikro (wokół siebie) i makro (w całym województwie) np. coroczne spotkania całego sektora w regionach (na kształt regionalnych FIP) – organizator: lokalna silna organizacja pozarządowa,
Współpraca i partnerstwo	<p>Współpraca polegająca na łączeniu: (COPy) * miejsca działania (jedno miejsce z Miasta/gminy dla wielu organizacji) * zasobów ludzkich (umiejętności, zdolności, talenty, doświadczenie) * zasobów materialnych (sprzęt, usługi itp.) * - wspólnych pomysłów, organizacji wspólnych wydarzeń (realizujemy wspólnie święto Ngo, piknik, targi prezentacja poszczególnych organizacji) – dofinansowanie grant i inne * potencjału (duży może więcej, Nikt z nas nie może tyle sam ile możemy wszyscy razem), WSPÓLNIE RAZEM KAŻDY PO SWÓJ CEL) efekt synergiczny * wymianie zasobów (ja dam ci to , ale potrzebuję tego) * wspólnych usług (coś za coś) =wymiana barterowa</p> <p>Organizacje pozarządowe są w stanie osiągnąć o wiele więcej jeśli nauczą się ze sobą współpracować. Budowanie</p>

	koalicji III sektora pozwoli także stać się silniejszym partnerem dla administracji publicznej i biznesu.
Ważna rola w tworzeniu wizerunku	Zbudowanie jednolitego wizerunku NGO nie jest możliwe bez sieciowania i budowania partnerstw pomiędzy organizacjami. Wspólne standardy i działania przyczynią się do umocnienia pozycji trzeciego sektora w państwie. Rozwinięty sektor społeczny to z kolei lepsza reprezentacja interesów obywateli, a zatem upowszechnianie demokracji.
Samoregulacja	Trzeba pracować nad mechanizmami samoregulacji* musimy rozmawiać o naszych mocnych stronach, słabościach i o tym, co powinniśmy jeszcze zrobić.
Uczciwa rywalizacja	Organizacje nie mogą traktować się jako wzajemną konkurencję w walce o fundusze zewnętrzne. Rywalizacja pomaga NGO, powoduje, że starają się, aby ich działania były jak najlepsze, jednak nie może budować wrogości.
Reprezentacja sektora	Zdecydowanie wzmocnić reprezentację sektora (Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych OFOP) mają własne, wewnętrzne procedury wyboru swoich przedstawicieli do ciał typu RDPP; organizacje potrafią budować wspólne stanowiska
Wsparcie dla innych	wspierać organizacje instytucjonalnie (granty/dotacje na rozwój organizacji)

III Co możemy zrobić

Analiza tektów pokazuje stosunkowo ogólne (poza kilkoma szczegółowymi rozwiązaniami – np. bank dla NGO, pozbawienie fundacji korporacyjnych prawa do 1%) rekomendacje, które powinno się zrobić aby sektor lepiej spełniał swoje funkcje.

1. Zakorzenie <ul style="list-style-type: none"> w tym włączanie osób, otwarcie się na nowe środowiska 	LD. Przedstawiciele organizacji powinni zabiegać o aktywność w swoich środowiskach, tj.: tworzenie organizacji pozarządowych i grup nieformalnych; ubieganie się o pełnienie ważnych funkcji tj. bycia radnym, członkiem rad sołeckich, itp.;
2. Współpraca <ul style="list-style-type: none"> w tym 1) federalizacja, 2) wspólne inicjatywy 	DS Konieczna jest większa i systemowa współpraca samego środowiska NGO na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów. LUB 1) Wzmocnienie i doprecyzowanie celów funkcjonowania sieci. 2) Zadbanie o wzrost profesjonalności działań sieci. WM 1) Bank NGO - przyjazna obsługa, system pożyczek, poręczeń 2) ☐ Serwer NGO - nieodpłatne

	tworzenie i utrzymanie stron internetowych
3. Instytucjonalizacja organizacji (co poza samoedukacją) kapitał żelazny?	MAŁ profesjonalizacji NGO tj.: ekonomizacji i zarządzaniu NGOs
4. Samokontrola <ul style="list-style-type: none"> w tym standaryzacja 	PODK 1) Samooczyszczenie z cwaniaków. 2) Eliminacja niezdrowej rywalizacji. PODL 1) Standaryzacja różnych sfer współpracy NGO-biznes wydaje się potrzebna. 2) Standaryzacja oddolna.
5. Samoedukacja <ul style="list-style-type: none"> w tym podnoszenie kompetencji pracowników 	MAZ 1) powinniśmy świecić przykładem, 2) edukację obywatelską zacząć od siebie
6. Tworzenie strategii priorytetów, podział zadań	ŚLA Konieczne jest wyznaczenie priorytetów działania organizacji i przyporządkowanie im obszarów działania - tak, żeby nie powielać pracy, a wzajemnie się uzupełniać.
7. System wsparcia dla małych organizacji, strażniczych	WM System i infrastruktura wsparcia dla małych organizacji WLK powoływanie i wzmacnianie organizacji strażniczych o edukację w tym zakresie
8. Lobbing – konkretne propozycje	ZACH. 1) Doprowadzić do tego, by fundację powoływali fundatorzy, którzy rzeczywiście mają środki na fundusz założycielski w wysokości 50.000-100.000 zł. 2) Wyłączyć z sektora obywatelskiego organizacje korporacyjne i zakazać im gromadzenia środków z 1%
9. Promocja sektora i edukacja obywatelska	PODK Zmiana negatywnego wizerunku NGO.

Załącznik 1 – propozycje zadań do zrealizowania

DS

- 1.. Sektor powinien znacznie aktywniej zbierać potrzeby i pomysły od swoich beneficjentów, celem ich przedstawiania społeczeństwu oraz podmiotom mającym wpływ na rozwój lokalny i regionalny. Dziś nierzadko ów kontakt kończy się na etapie tworzenia organizacji.
2. Należy aktywnie zmieniać myślenie z MY – „III sektor” i ONI „sektor administracji” – na rzecz wspólnej odpowiedzialności za odbiorców i przestrzeń aktywności.
3. Konieczne jest budowanie rzeczywistego dialogu obywatelskiego – celem rozwiązywania problemów, a nie prowadzenia rozmowy dla samej rozmowy międzysektorowej.

4. Konieczna jest większa i systemowa współpraca samego środowiska NGO na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów.
5. Należy mocniej zadbać o włączanie osób aktywnych do istniejących organizacji.
6. Istnieje potrzeba jednoczenia się do realizacji konkretnych zadań środowisk lokalnych NGO z mieszkańcami i instytucjami.
7. Organizację muszą mocniej dbać o działalność misyjną oraz o swój zespół (organizacja to nie tylko lider!).
8. Istnieje konieczność tworzenia przyjaznych warunków dla rozwoju grup nieformalnych (niekoniecznie ich aktywność musi się wiązać z rejestracją w Krajowym Rejestrze Sądowym). Warto rozwijać użyczenie tożsamości przez zarejestrowane organizacje dla nieformalnych grup.
9. Należy w większym stopniu wykorzystywać aktualnie dostępne narzędzia do prowadzenia działań i realizacji celów.
10. Organizacje powinny mieć większy wpływ systemowy na działania realizowane we współpracy z państwem i samorządami (np. poprzez swoje reprezentacje).
11. Konieczne jest ułatwienie finansowania dla podmiotów (m.in. zmiana 1% tak, aby nie był konsumowany jedynie przez duże czy korporacyjne organizacje).
12. rozwijać edukację obywatelską – kreować aktywne wspólnoty lokalne w praktyce; W tym kontekście powinien zdecydowanie mocniej współpracować ze szkołami wszystkich szczebli (potrzebne jest wprowadzenie programów budujących współpracę);

KP

1. Działając spokojnie u podstaw, małymi krokami - to jedyny sposób na zmiany świadomościowe.
2. Włączając jak największą liczbę obywateli w swoje działania (podmiotowo, nie tylko jako odbiorców) - w ten sposób można zwiększyć odpowiedzialność ludzi za otaczającą ich rzeczywistość.
3. Uczyć współpracy i współodpowiedzialności za przyszłość poprzez inicjowanie wspólnych działań wszystkich sektorów.
4. Prowadzić akcje edukacyjne wśród obywateli, zaczynając od przedszkoli i szkół. Pokazując możliwości, siłę III sektora zachęcimy do działania, zaszczyjemy w młodych ludziach chęć działania
5. Wykonywać szerokie diagnozy potrzeb społeczeństwa żeby wiedzieć w jakich obszarach działać. Dziś często działamy w obszarach w których dostępne są środki finansowe
6. W stonowany lecz stanowczy sposób włączając się w politykę - konsekwencja i stanowczość w połączeniu z realistycznymi oczekiwaniami mogą być skuteczne na dłuższą metę.
- 7. Działać na rzecz równego traktowania placówek prowadzonych przez organizacje pozarządowe przez władze różnych szczebli.**
8. Dążyć do uproszczenia sposobu rejestracji stowarzyszeń, do jego zróżnicowania ze względu na zasięg działań.
- 9. Wprowadzić mechanizm zbliżony do tego czym w założeniach miał być status OPP – przyznania pewnego statusu, wyróżnienia organizacją działającym nie tylko dla swoich członków ale na rzecz szeroko pojmowanego ale jasno zdefiniowanego dobra wspólnego.**

ŁDZ

Wśród recept na zmianę świata często powracała współpraca na partnerskich warunkach, zwłaszcza międzysektorowa, a także działania edukacyjne, włączające i animujące społeczeństwo, budujące etos uczestnictwa. Istotne jest też sięganie po innowacyjne narzędzia oraz dzielenie się wiedzą, angażowanie w debaty publiczne, zakorzenienie w społeczności.

„Poprzez efektywną współpracę międzysektorową. Co wymaga zaangażowania każdego z sektorów, nie tylko rozwoju trzeciego.” – Przemysław Górski

1. „Poprzez szerzenie wiedzy, narzędzi i metod wśród społeczeństwa i przez stały partnerski kontakt z instytucjami publicznymi.” – wypowiedź anonimowa.
2. „Sęk w tym, że obydwu tych zmian [świadomości społeczeństwa i kształtu sektora] niemal nikt nie ma ochoty realizować. Zarówno system grantowy, jak i idea, że III sektor jest czymś w rodzaju leku przeciwbólowego łagodzącego objawy złych rozwiązań, prowadzą tylko do utrwalenia stanu, w którym realizowany są działania fasadowe i pozorne, maskujące rzeczywiste problemy. Niestety obecnie III sektor jest beneficjentem kryzysu świadomości i więzi, w jakim znajduje się polskie społeczeństwo. Jest także beneficjentem grantów na poprawę skutków tego kryzysu. Nikt niestety nie oferuje pomocy na leczenie jego przyczyn.” – Hanna Gill-Piątek
3. „III sektor powinien być przede wszystkim pionierem w innowacjach społecznych i łączeniu zasobów. To stamtąd powinny wychodzić propozycje zmian w działalności służb społecznych, środowiska uniwersyteckiego/akademickiego (kierunków badań, kierunków studiów etc), stylu pracy z ludźmi (już dziś wiele urzędów czerpie z atmosfery otwartości, jaka jest w NGO). Ale też to NGO-sy powinny pokazywać najwyższy standard pracy z ludźmi, oparty nie tyle na profesjonalizmie maszyny biurokratycznej, ale na silnej wrażliwości na człowieka, otwartości na zmiany i gotowości do podejmowania wyzwań. Bardzo ważny w stylu działalności III sektora powinien też być nurt partnerstwa, łączenia i wykorzystywania istniejących zasobów, wspólnoty interesów, polegający nie na włączaniu się, ale przede wszystkim na animowaniu współpracy.” – Anna Furmańska
4. „Angażować się w dyskusję o potrzebach społeczeństwa, głośno stawiać postulaty, kontrolować efekty a nie tylko procedury związane z działaniem administracji. Profesjonalizować się, promować postawy obywatelskie, dbać o swoje dobre imię.” – Ewa Wierzbowska
5. „Przedstawiciele organizacji powinni zabiegać o aktywność w swoich środowiskach, tj.: tworzenie organizacji pozarządowych i grup nieformalnych; ubieganie się o pełnienie ważnych funkcji tj. bycia radnym, członkiem rad sołeckich, itp.; uczestniczenie w debatach, rozmowach, zebraniach otwartych, gdzie można wyrażać własne poglądy, zdania i uwagi; tworzyć i uczestniczyć w różnorodnych koalicjach, zespołach problemowych, które wypracowywałyby różne rozwiązania dotyczące funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego.” – Artur Staruch
6. „Organizacje pozarządowe powinny działać wspólnie, tworzyć rady pożytku publicznego i inne rady konsultacyjne potrzebne na określonym terenie. Pomocna est także wymiana doświadczeń między organizacjami w kraju i za granicą, wizyty studyjne itp.” – Janina Miziołek

LUBE

Drogą do rozwiązania przynajmniej części w/w problemów może stać się wzmocnienie

znaczenia sieci i federacji organizacji pozarządowych, jednak muszą zostać spełnione pewne warunki aby wzmocniło to pozycję organizacji pozarządowych.

- Wzmocnienie i doprecyzowanie celów funkcjonowania sieci.
- Zadbanie o wzrost profesjonalności działań sieci.
- Stworzenie struktur aby sieci mogły reprezentować interesy organizacji pozarządowych.
- Stworzenie i przestrzeganie standardów przepływu informacji co jest podstawą partycypacji.
- Wprowadzenie funkcji kontrolnych, działań strażniczych w sieciach.
- Prowadzenie przez sieci baz ekspertów organizacji pozarządowych (np: prawnicy, eksperci z różnych dziedzin, osoby związane z organizacjami pozarządowymi), a co za tym idzie:
 1. 1. Stałe zwiększanie liczby osób (np: rekomendacje od Organizacji pozarządowych i Federacji) występujących jako przedstawiciele w zespołach tworzących dokument, akty prawne.
 2. 2. Propozycja prowadzenia przez duże sieci Sekretariatów Instytutu NGO, która byłaby przedstawicielstwem dla samorządu, administracji itp. – jednak istnieje potrzeba finansowania sekretariatu takich instytucji. (może składki członkowskie powinny dawać zaplecze finansowe)
- Usystematyzowanie prowadzonych badań i analiz, zwiększenie ich częstotliwości w regionach- siłę i jakość działań można pokazywać jedynie na podstawie twardych dowodów.
- Władze muszą widzieć w NGO ważnego, profesjonalnego i wiarygodnego partnera, a organizacje infrastrukturalne powinny wypracować metody i standardy to zapewniające.

Kolejnym wskazaniem wzmacniająca rolę organizacji pozarządowych jest zreformowanie koncepcji funkcjonowania RDPP oraz Regionalnych Rad.

LUBU

1. wprowadzenie odpowiedniego systemu szkoleń oraz grup rozwojowych. Poprzedzone diagnozą realnych potrzeb w tym zakresie. itp

MAŁ Skupić się:

1. tworzeniu strategii działania NGO
2. korzystania z dobrych praktyk z biznesu w funkcjonowaniu podmiotów ES
3. profesjonalizacji NGO tj.: ekonomizacji i zarządzaniu NGOs

MAZ

- * powinniśmy świecić przykładem,
- * edukacja obywatelska zacząć od siebie
- * pracować nad mechanizmami samoregulacji
- * musimy rozmawiać o naszych mocnych stronach, słabościach i o tym, co powinniśmy jeszcze zrobić.

OPOL

- uczyć się od biznesu przedsiębiorczości (strategii, zarządzania, ewaluacji, delegowania zadań itp.)
- tworzyć standardy i wdrażać je, włączać się do konsultacji i doradztwa na rzecz obywateli
- prowadzić dialog międzysektorowy różnymi sposobami i kanałami (wspólne zespoły, grupy robocze, rady działalności pożytku publicznego itp.)
- wspierać i współtworzyć lokalne polityki (partycypacyjne tworzenie lokalnych dokumentów – strategii, programów, itp.)
- samorozwój (profesjonalizacja działań, uczenie się kultury dialogu, budowania relacji, tworzenia zespołów doradczych itp.).

PODK

1. Sposób zarządzania publicznymi pieniędzmi.
2. Cel łączy, współpraca by być mocniejszym.
3. NGO wie jak osiągnąć cel – posługuje się narzędziami/strategią.
4. Korzystanie z gotowych rozwiązań i procedur.
5. Samooczyszczenie z cwaniaków.
6. Eliminacja niezdrowej rywalizacji.
7. Współpraca
8. NGO korzystają z tego, co jest (diagnoza, rozwiązania dot. finansów, edukacyjne).
9. Zmiana negatywnego wizerunku NGO.
10. Nadużycia NGO.
11. Dzielenie się efektami, wiedzą, doświadczeniem, wiedzą o projektach.
12. Planowanie rozwoju sektora NGO.
13. Sposób zawierania relacji partnerskich.
14. Efektywność partnerska.
15. Mechanizm 1%.
16. Tworzenie branżowych konsorcjów w realizacji projektów (w celu rozwijania umiejętności członków organizacji).
17. Wyrównywanie szans NGO z małych miejscowości.
18. Więcej rozmawiać - dialog na wszystkich szczeblach/tematach.
19. Przeprowadzanie diagnozy potrzeb społeczności, w której się pracuje.

PODL

1. standaryzacja

POM

ŚLĄ

1. Podnoszenie kwalifikacji ludzi sektora

Sektor pozarządowy będzie pełnił tym ważniejszą rolę w rozwoju kraju, im większe będą kwalifikacje jego członków. Bo jak już zostało wspomniane wcześniej, główną przewagą konkurencyjną sektora w kraju i na świecie są kompetencje społeczne jego ludzi. Sektor musi zbudować spójny program podnoszenia kwalifikacji ludzi organizacji pozarządowych, a także program wymiany dobrych praktyk z krajowymi i zagranicznymi organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorstwami, podmiotami publicznymi (czerpanie inspiracji i pomysłów z działań innych sektorów, korzystanie z tzw. „mądrości zbiorowej”) – np. programy praktyk/staży w przedsiębiorstwach.

2. Inicjatywa, skoncentrowanie sektora na potrzebach

Jak wskazuje dr Ryszard Skrzypiec, sektor powinien wystrzegać się postaw roszczeniowych. Zasada subsydiarności powinna pozostać podstawową funkcją sektora, jednak nie na zasadzie „dajcie nam środki, bo uważamy, że to jest potrzeba. A jak nie dacie, to problem zostanie pozostawiony odłogiem”. Atrakcyjna oferta organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych, kulturalnych etc. (ich użyteczność) sama przyciągnie samorządy, przedsiębiorstwa, ludzi, którzy będą skłonni finansować ich działalność.

3. Uporządkowanie działalności sektora, koncentracja na priorytetach

Działania organizacji pozarządowych mają charakter niesystemowy. Ewentualne sukcesy organizacji takich jak WOŚP czy PAH są ich indywidualnym sukcesem. W wielu obszarach działalność NGOs wzajemnie się powiela, zamiast się uzupełniać. Prowadzi to do zmarnowania energii i ich potencjału. Konieczne jest wyznaczenie priorytetów działania organizacji i przyporządkowanie im obszarów działania - tak, żeby nie powielać pracy, a wzajemnie się uzupełniać.

Ten podział powinien nastąpić w ramach opracowywanej Strategii sektora i być koordynowany oraz monitorowany przez kolejne lata (przez regionalne federacje lub organizacje infrastrukturalne).

ŚW

1. Rozwój trzeciego sektora powinien rozpocząć się w samych organizacjach. Każda z nich powinna posiadać własną strategię. Bez niej działania organizacji są niespójne, nieregularne i spontaniczne. Strategia umożliwia także zbudowanie potencjału finansowego oraz wizerunku organizacji.

Organizacja, która posiada sprecyzowaną misję i strategię może podejmować kolejne kroki rozwoju. Warto tutaj zwrócić uwagę na konieczność komercjalizacji trzeciego sektora. Organizacje mogą podejmować działania w kierunku podejmowania - obok działań non-profit - działalności odpłatnej. Pozwoliłoby to m.in. na utworzenie specjalnego funduszu pożyczkowego dla organizacji.

2. Drugim czynnikiem, który wzmacnia rolę trzeciego sektora jest jego wewnętrzna współpraca. Aby ją wzmocnić, niezbędne jest sieciowanie, m.in. poprzez utworzenie forum organizacji pozarządowych i ich regularne spotkania.

3. NGO ze zbudowanym potencjałem finansowym i działając w zintegrowanym środowisku stają się równorzędnym partnerem dla pozostałych sektorów. Trwała współpraca pomiędzy nimi jest istotna także z punktu widzenia beneficjentów, których interesy reprezentują NGO. W tym celu warto powoływać organizacje rzecznicze.

WM

1. Samorządy przekazują NGO mienie komunalne na preferencyjnych warunkach na realizację zadań publicznych
2. Pierwszeństwo w zlecaniu usług społecznych dla organizacji odpowiednio przygotowanych
3. Organizacje inspirują, proponują innowacyjne, oddolne rozwiązania świadczenia usług społecznych.
4. Organizacje uczestniczą w procesach zmian prawnych lokalnych i krajowych
5. Tworzenie partycypacyjne standardów zadań/usług publicznych i przekazywanie środków w wysokości wskazanej w standardzie.
6. Interpretacje prawa – spójne, przejrzyste
7. Konkursy grantowe nie wymagają wkładów własnych finansowych
8. Istnieją programy wspierające rozwój instytucjonalny organizacji
9. Istnieją programy uwalniające aktywność społeczną dostępne dla grup nieformalnych
10. Funkcjonowanie organizacji jest mniej uzależnione od decyzji politycznych, zmian, relacji osobistych
11. Bank NGO - przyjazna obsługa, system pożyczek, poręczeń
12. Serwer NGO - nieodpłatne tworzenie i utrzymanie stron internetowych
13. Organizacje w istotnych sprawach mówią jednym głosem, potrafią wspólnie tworzyć stanowiska, rozwiązania
14. Wszystkie organizacje mają szanse rozwojowe i wsparcie
15. Kontrakty społeczne na cyklicznie potrzebne inicjatywy

16. System i infrastruktura wsparcia dla małych organizacji
17. Znaczna ilość organizacji prowadzi działalność gospodarczą (identyfikuje nisze rynkowe - gastronomia, zdrowa żywność, turystyka itp)
18. Baza zasobów organizacji (pożyczanie sobie sprzętu itp)
19. Samorząd i jego jednostki udostępniają bazę i sprzęt na działania organizacji
20. Biznes udostępnia sprzęt i wyposażenie organizacjom
21. Silniejsza, lepsza współpraca wewnątrzsektorowa – dzielenie się doświadczeniem i wiedzą
22. Organizacja silniejsza opiekuje się organizacją młodszą/słabszą
23. Mniej wykładów i konferencji – więcej przestrzeni do dyskusji, więcej debat
24. Rozwój kierowany przez społeczność lokalną
25. Mieszkańcy są aktywni, angażują się w różne działania i inicjatywy społeczne
26. Wolontariat od przedszkola
27. 1% lokalnie
28. Budowanie świadomości: „postawa lokalna - kup od sąsiada”

WLK

ZACH.

1. Budować współpracę z biznesem jako partnerem, którego działania można uzupełniać i/lub wspólnie realizować.
2. Budować współpracę z lokalną społecznością jako partnerem uczestnikiem i odbiorcom działań lokalnych OP, społeczność lokalna może być bardzo ważnym elementem finansującym działalność OP.
3. Robić „porządki” wewnątrz sektora – aktualizować dane o podmiotach i likwidować wszystkie organizacje, które już dawno nie działają.
4. Doprowadzić do tego, by fundację powoływali fundatorzy, którzy rzeczywiście mają środki na fundusz założycielski w wysokości 50.000-100.000 zł.
5. Wyłączyć z sektora obywatelskiego organizacje korporacyjne i zakazać im gromadzenia środków z 1%
6. Promować działalność w organizacjach, które wymagają społecznego zaangażowania.
7. Zbudować mechanizmy nieodpłatnego korzystania z publicznej infrastruktury przez organizacje pozarządowe oraz promować tworzenie centrów wspierania organizacji pozarządowych.
8. Promować łączenie środków na poziomie lokalnym (samorządowych, prywatnych i społecznych).
9. Tworzyć porozumienia organizacji pozarządowych; zwłaszcza w ramach danej branży, tak aby OP działające w danym obszarze tematycznym znały się, współpracowały ze sobą i nie dublowały swoich działań.

Załącznik 2 – wartości sektora

W kilku miejscach pojawia się przekonanie, że organizacje mogą mieć różne wartości, a „najważniejsze jest, aby OP działały w ogóle w oparciu o jakieś wartości i potrafiły je komunikować”.

Definiowane są również obszary podstawowych wspólnych wartości deklarowanych jako ważne dla sektora, choć poddaje się jednak pod rozwagę fakt, że wartości te muszą być dookreślane dla każdej organizacji, że trzeba je „wyklądać na stół” i „zdejmować je z chmur”, a przede wszystkim o nich rozmawiać. Poniżej zestaw wartości oparczone w różnych województwach, gdzie z jednej strony widać różnorodność spojrzenia, z drugiej wyraźne wspólne przekonania:

- wolność, tolerancja, równość, solidarność społeczna, zaufanie, uczciwość, odpowiedzialność, wiarygodność, odwaga mówienia o problemach,
- odwaga mówienia o patologjach w III sektorze, uczciwość obywatelska (wskazywanie, że coś się dzieje źle w otoczeniu nie powinno być traktowane jak donosicielstwo), sektor podążający „ku wolności” tj. poszukujący i kreujący wolności demokratyczne, dialog, współpraca, jawność, przejrzystość.
- odpowiedzialność, współodpowiedzialność, współpraca, jawność, otwartość, równość
- transparentność, różnorodność, niezależność, bezkompromisowość, demokracja, otwartość, zaangażowanie, współdziałania, solidarność, równość, człowiek, praca, zaangażowanie, równouprawnienie, dobro, przyjaźń, praworządność, współpraca, zaufanie, wolność, rzetelność, uczciwość, niekomercyjność, kreatywność, asertywność
- zasady transparentności, uczciwości, poszanowania dla drugiego człowieka i opieranie się o zasady demokratyczne
- zaufanie, działania etyczne, uczciwość, wiara w ludzi
- bezinteresowność, woluntaryzm, integracja środowiska, pasja i zaangażowanie, patriotyzm, szlachetny zysk (środki zarobione przekazywane na cele statutowe)
- partnerstwo – rozumiane jako współpraca, budowanie sieci powiązań, bazowanie na wiedzy i kompetencjach, wymiana zasobów, szacunek do partnerów: równość – równość niezależnie od sektora z jakiego pochodzi partner w lokalnym działaniu; odpowiedzialność za społeczność, w której się żyje i za swoje działania; odpowiedzialna wolność, spontaniczność, żywiołowość (emocjonalność); odwaga w działaniu – podejmowanie się spraw ważnych i jasne oraz rzeczowe opracowywanie stanowisk; najpierw człowiek, prawo jest dla ludzi a nie ludzie dla prawa- „humanizm” – rozwijanie zasady i korzystanie nade wszystko z kapitału ludzkiego; - profesjonalizm i przejrzystość działania – profesjonalizm połączony ze skutecznością działania. Przejrzystość rozumiana jako jawne plany i jawne decyzje w oparciu o przepisy prawne i suwerenność podmiotu; współpraca między sobą (w obrębie III sektora) i międzysektorowej z innymi podmiotami; bazując na własnej inicjatywie – sektor pozarządowy jako inicjator zmian, podmiot diagnozujący potrzeby lokalne; świadomy swego celu i istoty funkcjonowania – wiemy gdzie zmierzamy, z jakich narzędzi korzystamy i według jakich standardów dochodzimy do celu.
- Odwaga, otwartość; uczciwość; jawność; dialog; czujność/wrażliwość; profesjonalizm; odpowiedzialność; współpraca; pomoc wzajemna.
- Jawność, przejrzystość, współpraca, dzielenie się, tożsamość lokalna, poczucie odpowiedzialności, edukacja i przekazywanie wartości młodemu pokoleniu, otwartość, bezinteresowność

- Etyka; Szacunek dla tradycji;; Niezależność;; Pewność siebie;; Uczciwość;; Zaufanie;; Tolerancja;; Szacunek;; Samoświadomość;; Zaradność;; Jakość; Otwartość;; Odwaga; ; Empatia;; Zaangażowanie;; Profesjonalizm;; Wytrwałość;; Oddolność;; Pomocniczość;; Z ludźmi i dla ludzi;; Partnerstwo
- transparentność działania, ambicja, szerokość horyzontów intelektualnych, odwaga, uczciwość, twórcza wyobraźnia, niezależność, wrażliwość, odpowiedzialność, samokontrola, jawność, współodczuwanie.